

Arkivsaksnr.:
2022/16313

Dokumentdato:
08.06. 2023

Styre:
Fakultetsstyret ved Det psykologiske fakultet

Styresak:

Møtedato:
15.06. 2023

Status for stipendiatstillinger ved fakultetet i 2023

Bakgrunn

Saken er en oppfølging av styresak 57/22 om utlysning av stipendiatstillinger ved fakultetet. En gjennomgang av økonomisituasjonen og stillingsbelastninger i november 2022 viste at det ikke ville være grunnlag for å lyse ut noen stipendiatstillinger våren 2023, og det ble derfor bestemt å se situasjonen an utover vårsemesteret 2023 med nye prognoser.

Fakultetet skal se universitetsfinansierte stipendiat- og postdoktorstillinger (*rekrutteringsstillinger*) i sammenheng, og minimum 80 % av fakultetenes ramme for rekrutteringsstillinger skal være forbeholdt ph.d.-stipendiater (jf. U-styresak 94/14).

Fakultetets overordnede ramme for rekrutteringsstillinger er måltallet som årlig fastsettes av UiB. I UiBs budsjett for 2023 er fakultetets måltall for rekrutteringsstillinger gledelig nok justert opp fra 46,7 årsverk til **47,25** (jf. arkivsaksnr. 2022/2735-40). Det presiseres at 4 disse er stillinger knyttet til SLATE, så i saken videre brukes et måltall på **43,25** når vi ser på fordelingen mellom instituttene (se også avsnitt om fordeling nedenfor).

Av måltallet følger det dermed at minst **34,6** av fakultetets rekrutteringsårsverk skal være forbeholdt ph.d.-stipendiater ved instituttene i 2023.

Differansen mellom måltallet for rekrutteringsstillinger og stipendiatmåltallet (8,65 årsverk) vil utgjøre *fakultetets handlingsrom* til særlige, strategiske rekrutteringssatsinger (egenandel ved BOA/oppbygging av fagmiljø) – inkludert postdoktorstillinger.

Fakultetet må ta hensyn til fagmiljøenes behov for forutsigbarhet og en rimelig fordeling av de universitetsfinansierte rekrutteringsstillingene. Dette skal balanseres opp mot fakultetets behov for strategiske utlysninger, øremerkede rekrutteringsressurser og allerede inngåtte forpliktelser. Utlysninger av postdoktorstillinger sees i sammenheng med universitetets og fakultetets strategiske målsetninger, mulige forskningssatsinger og nødvendig oppbygging av fagområder. Postdoktorstillinger utlyses derfor særskilt etter behov.

Statsbudsjettet for 2023: Slutt på øremerking av rekrutteringsstillinger

I *Prop. 1 S (2022–2023), Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)* for budsjettåret 2023 foreslår Kunnskapsdepartementet på s. 177 at rekrutteringsstillinger ikke lenger skal være øremerket. Forslaget fra Kunnskapsdepartementet innebærer derfor at institusjonene fra og med 2023 ikke lenger er pålagt å ha et bestemt antall rekrutteringsstillinger. Dette er del av regjeringens tillitsreform, og regjeringen hevder dette vil gi institusjonene mer frihet og tillit til å gjøre egne budsjettprioriteringer og selv ha en mer målrettet rekrutterings- og karrierepolitikk. Ifølge regjeringen er institusjonene selv best skikket til å vurdere hvor mange rekrutteringsstillinger de til enhver tid har behov for.

Dette litt overraskende budsjettgrepet vil kunne ha store konsekvenser for rekrutteringsstillinger ved UiB. UiB understreker derfor i sitt budsjett for 2023 at det vil bli lagt

opp en prosess på dette i 2023, men at det for 2023-budsjettet legges opp til å videreføre tidligere øremerkinger og praksis.

Oppdatert grunnlag for nye utlysninger av stipendiatstillinger

Siden det er avgjørende for fakultetet til enhver tid å opprettholde en best mulig balanse rundt det fastsatte måltallet, har fakultetet jevnlig en gjennomgang av alle universitetsfinansierte rekrutteringsstillinger. Endringer i måltall, rettighetspermisjoner, oppsigelser, øremerkinger og allerede inngåtte forpliktelser kan gjøre dette krevende. I tillegg kompliserer forlengelser i forbindelse med koronapandemien denne oversikten ytterligere.

Tabell 1. viser oppdaterte tall for stipendiatårsverk per institutt (inkludert SfK og SLATE) og postdokortotal per april 2023, med prognose for situasjonen videre i oktober 2023, april 2024 og oktober 2024. Vi ser at fakultetet i april 2023 ligger litt over måltallet for 2023 (37,8 stipendiatårsverk – 80% av 47,25). Etter flere svært lange tilsettingsprosesser etter utlysningssaker i 2021/2022, er de fleste tilsetninger nå på plass.

Tabell 1. Stipendiatårsverk per institutt per april 2023, prognose for oktober 2023, april 2024 og oktober 2024 – også med postdokortotal

	April 2023	Oktober 2023	April 2024	Oktober 2024
HEMIL	7,0	5,0	5,0	5,0
IBMP	5,6	5,4	5,4	5,4
IKP	5,8	6,2	5,0	4,6
IPED	7,6	10,0	10,0	9,0
ISP	8,2	11,2	13,2	13,0
SfK	2,5	2,5	1,0	1,0
SLATE	4,3	4,3	4,3	4,3
STIPENDIATER	41,0	44,6	43,9	42,3
POSTDOKTORER	2,0	2,0	4,7	4,7
TOTALT, REKRUTTERINGSSTILLINGER	43,0	46,6	48,6	47,0

Når det gjelder stipendiatsressurser ved Senter for krisepsykologi (SfK), ble det i desember 2021 besluttet at disse fra 2022 vil måtte regnskapsføres og tilpasses i tråd med avtale om ny økonomimodell mellom SfK og fakultetet. Her slås det fast at fakultetets rekrutteringsstillinger skal forbeholdes instituttene (jf. styresak 113/21). Rekrutteringsstillinger tildelt SfK før 2022 vil behandles på vanlig måte frem til finansieringsoppør.

Vi ser at stipendiatstillinger ved SLATE også kommer på plass, som UiBs forpliktelse til senteret i siste finansieringsperiode. I forrige finansieringsperiode ble de fleste av disse stillingene ansatt på SV-fakultetet.

Tabellen viser også at tallet på postdoktorer er lavt i 2023, men at dette vil øke i 2024.

Tabell 1 viser altså at fakultetet totalt vil ligge litt under det fastsatte måltallet fra UiB for 2023, men vil oppnå balanse i 2024 – selv uten at nye stipendiatstillinger utlyses.

Fordelingen av stipendiatstillinger mellom instituttene

Det etablerte prinsippet om at hvert institutt bør tildeles et minimum antall stipendiatstillinger, basert på antallet fast vitenskapelige årsverk (oppdatert høsten 2022) er vist i *Tabell 2.* (jf. sak 92/17). Både sentrene SfK og SLATE tas i det følgende ut av tallgrunnlaget for fordeling av stipendiatressurser mellom instituttene. SfK har som nevnt fått egen økonomimodell og

SLATE får særlige øremerkede rekrutteringsressurser fra UiB, via fakultetets budsjett. Disse kan ikke fordeles til andre, og bør derfor ikke inngå i fordelingsgrunnlaget mellom instituttene. SfK og SLATE sine stipendiatstillinger i Tabell 1 vil derfor slik kunne sies å begrense fakultetets handlingsrom da disse øremerkingene reduserer tilgjengelige stillingsressurser.

Tabell 2. viser da instituttene ideelle andel av fakultetets minimum for universitetsfinansierte stipendiatressurser (80 % av rekrutteringsstillinger) i 2023 (*stipendiatmåltallet*).

Tabell 2. Ideell fordeling av stipendiatressurser per institutt

	Faste vitenskapelige årsverk	Stipendiatårsverk per faste vitenskapelige årsverk	Ideelt stipendiatmåltall (stipendiatårsverk)
HEMIL	14,3	0,32	4,6
IBMP	12,2	0,32	3,9
IKP	17,2	0,32	5,5
IPED	28,6	0,32	9,2
ISP	35,0	0,32	11,3
SUM	107,3		34,6

Tabell 3. viser prognose for den faktiske fordelingen av stipendiatere ved instituttene i april 2023 og oktober 2023 (uten tilføring av nye stipendiatstillinger), det ideelle måltallet og avviket mellom disse.

Tabell 3. Fordeling av stipendiatårsverk, prognoser april 2023 og oktober 2023, ideelt måltall og avvik

	APRIL, 2023			OKTOBER, 2023		
	Fordeling	Ideelt måltall	Avvik fra måltallet	Fordeling	Ideelt måltall	Avvik fra måltallet
HEMIL	7,0	4,6	2,4	5,0	4,6	0,4
IBMP	5,6	3,9	1,7	5,4	3,9	1,5
IKP	5,8	5,5	0,3	6,2	5,5	0,7
IPED	7,6	9,2	-1,6	10,0	9,2	0,8
ISP	8,2	11,3	-3,1	11,2	11,3	-0,1
SUM	34,2	34,6		37,8	34,6	

Vi ser at i april 2023 ligger HEMIL og IBMP godt over sitt ideelle måltall, og vi ser at IPED og ISP ligger godt under. Prognosen for oktober 2023 viser at alle institutter vil ligge over måltallet, med unntak av ISP, som nå ligger marginalt under.

Utfordringer knyttet til utlysning av stipendiatstillinger ved instituttene

Som nevnt i tidligere saker (sist sak 57/22) er det flere utfordringer knyttet til en automatisk fordeling av stipendiatstillinger til instituttene. Vi minner igjen om noen av disse.

De universitetsfinansierte rekrutteringsstillingene er et sterkt insentiv som også benyttes til å styrke instituttene og forskningsgruppene langsiktige strategiske målsettinger, og til posisjonering av søknader om eksterne tildelinger. For å stimulere og motivere til økt søknadsaktivitet og samarbeid om større prosjekter, legger fakultetet inn

universitetsfinansierte rekrutteringsstillinger som *egenandel* eller som tillegg til større eksternfinansierte prosjekter, dersom søknader blir innfridd. Det forutsettes at prosjektet er godt forankret hos fakultet og institutt, og at minst 6 mill. kr. vil bli regnskapsført hos fakultetet (jf. sak 91/17). Siden 2015 er dette etablert som praksis i forbindelse med behandlingen av budsjettfordelingsmodellen for fakultetet (jf. sak 83/15). Disse egenandelene regnes også inn i fakultetets måltall for rekrutteringsstillinger. Det er selvsagt vanskelig å forutse hvilke søknader som får tilslag, men mange tilslag vil kunne redusere fakultetets strategiske handlingsrom for rekrutteringsstillinger – og vil derfor kunne påvirke tilgangen på ledige stipendiatstillinger. De siste årene har fakultetet hatt variabel uttelling på store søknader, men det vil uansett være viktig å utnytte fakultetets strategiske handlingsrom med egenandeler – også for best mulig å kunne holde fakultetets måltall.

At det legges føringer på hvor tildelte stipendiatressurser skal brukes – såkalte *øremerkinger* – legger også begrensninger på fakultetets handlingsrom. Eksempler på dette er stipendiatstillinger til dobbelkompetanseutdanning i psykologi og MNT-fag (matematikk/naturvitenskap og teknologi) eller UiB-tildelinger til bestemte enheter (f.eks. til SLATE). Disse øremerkningene inngår i fakultetets totale måltall, og som for egenandeler fordeles disse også etter hvert ut til instituttene.

Koronapandemien har også hatt konsekvenser for stipendiatstillingene ved fakultetet. Fra koronautbruddet våren 2020 har UiB i flere omganger gitt kandidater i rekrutteringsstillinger forlengelser av finansieringsperioden (jf. f.eks. sak 116/21 og e-post sendt alle universitetsstipendiater fra HR-seksjonen i november 2021). I 2023 er effektene ennå merkbare, men absolutt mindre ettersom tiden går.

Nåværende muligheter for fakultetet når det gjelder rekrutteringsstillinger

Som nevnt i tidligere saker om rekrutteringsstillinger kan fakultetets handlingsrom også utvides ved å tillate en viss *overbooking* over UiBs måltall. Fireårige rekrutteringsstillinger medfører oftest økonomiske forpliktelser ut over den fastsatte rekrutteringsperioden som følge av rettighetspermisjoner, sykefravær o.l. Ved lengre permisjoner får UiB refundert deler av lønnsutgifter, og det er derfor vanlig at fakultetene har en viss overbooking i forhold til måltallet. Med dagens dimensjonering har fakultetet erfaringer med at en viss overbooking kan forsvares. Dette kan gi fakultetet økt handlingsrom og muligheter til nye utlysninger utover det totale måltallet.

Siste linje i *Tabell 1* viser at selv om fakultetet vil ligge litt under og over UiBs måltall i 2023/2024, vil det være mulig å gjøre tilsetninger ved en bevisst overbooking. Sett på bakgrunn av den økonomiske utviklingen og behovene i fagmiljøene, særlig i forbindelse med avganger i vitenskapelige stillinger, ønsker fakultetet derfor å bruke et evt. handlingsrom til utlysning av 2-3 postdoktorstillinger. Fakultetsledelsen mener disse stillingene vil kunne være et bidrag til en bedre ressursituasjon for instituttene. Evt. utlysning av disse stillingene vil gjøres i dialog med instituttene.

Videre utsikter for utlysning av stipendiatstillinger

Det er svært viktig å opprettholde en best mulig balanse rundt måltallet fra UiB. En overoppfylling av rekrutteringsstillinger må finansieres over fakultetets fastlønnsbudsjett, og kan blokkere for utlysninger. Tilsvarende er en underoppfylling av måltallet også et problem ved at rekrutteringsstillinger ikke blir besatt, og at fakultetet dermed mister inntekter. Manglende måloppnåelse kan resultere i at UiB trekker inn stillingsressurser – og at måltallet reduseres. Riktig omfang og riktig «timing» er derfor viktig for nye stipendiatutlysninger.

Utlysnings- og tilsettingsprosessene er tidkrevende og gjør det nødvendig å forberede utlysninger i god tid for å kunne holde måltallet.

Det er altså avgjørende at instituttene legger vekt på å omsette tildelte stipendiatstillinger tidsnok. At tilsetningstiden fra vedtak til oppstart de siste årene har vært på over 1 år for mange stillinger, er uheldig. En årsak kan være at instituttene er svært grundige i spørsmål om plassering og forvaltning av disse begrensede ressursene, men målet må være at instituttene kort tid etter tildeling selv skal utlyse åpne stipendiatstillinger, og at søknadsfrist og tilsettingsprosess skal kunne gjøres på mindre enn 6 måneder. Et grep fakultetet har vurdert for å kunne gi instituttene mer tid til å forberede utlysninger er bedre prognoser for kommende tildelinger, men dette er en utfordring når ledige ressurser ligger langt frem i tid.

Slik prognosene nå ser ut vil det ikke være rom for nye stipendiatutlysninger i instituttenes regi før i 2025. En fakultetsstyresak med tildelinger kan dermed trolig ikke fremmes før høsten 2024.

En ny gjennomgang vil gjøres høsten 2023 med oppdaterte måltall og stillingstall, og fakultetsstyret vil da få nye prognoser og en ny statusoppdatering om situasjonen for stipendiatstillinger ved fakultetet.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret tar saken om status for stipendiatstillinger ved fakultetet til etterretning.

Norman Anderssen
dekan

Ove Chr. Borge
fakultetsdirektør